Trpěl pod Pontským Pilátem

Původ materiálu
Ondřej Macek
Pořadí v lekci
33

Téma

Historicita a reálnost Ježíšova odsouzení a utrpení.

Cíle

Získat základní obrysy a důvody procesu s Ježíšem, proč, kým, jak byl souzen; kdo a jak mluvil; kdo a proč mlčel.

Pro učitele

Biblický text: J 18,28–19,16 a paralely v dalších evangeliích

Poznámky k textu

- **Velerada, rada, synedrion:** doslova sedět pohromadě, shromáždění zákoníků a starších. Řecky mluvící východ pod vládou Říma byl rozdělen do pěti správních celků kontrolovaných synedrii. Synedrium hrálo roli soudu a úřadu politicko-ekonomického (pořádek, evidence obyvatelstva, daně ad.). Mělo zřejmě 71 členů z různých skupin izraelské společnosti. Synedrium nemělo hrdelní kompetenci (Štěpán byl nejspíše lynčován, nikoli odsouzen). Zdá se, že se procesu s Ježíšem účastnili jen saduceové a nikoli farizeové.

- **Pilát:** judský prefekt či prokurátor v letech 26–36. Od roku 6 (sesazení Archelaa) bylo Judsko pod přímou vládou Říma. Řím zastupoval vojenský (policejní) úředník, který zpravidla sídlil v Cesareji. Sám podléhal správci provincie Sýrie. Pilatus snad mohl pocházet z oblasti Samnie. Jméno Pilatus získal po předcích. Latinské pillum znamená kopí. Pontius je jméno rodové. Nevíme, kde a kdy se přesně narodil ani nic o jeho životě.

  Pilát dovolil římským vojákům vstoupit do Jeruzaléma s korouhvemi (s pohanskými náboženskými symboly). Za jeho předchůdců je vojáci nechávali za hradbami města.

Z chrámových daní nechal vybudovat vodovod do Jeruzaléma. Velmi tvrdě vystupoval proti těm, kdo jen nepatrně vykazovali známky jakéhosi odporu proti Římu. Podle zprávy v L 13,1 nechal povraždit jakési galilejské poutníky přímo u oltáře. Podobně nechal pobít i Samařany na hoře Garizím. Samařané si však stěžovali u římského legáta v Sýrii Vittelia. Na to byl Pilát odvolán. Podle legendy byl později vypovězen do Vienny na Rhoně (jižní Francie), kde spáchal sebevraždu.

Podle J 19,12 poukazoval dav na to, že Pilát byl nositelem titulu „přítel císařův“ — vysokého císařského vyznamenání.

V roce 1961 byl Cesareji nalezen kámen s latinským nápisem Pilátova jména.

- **Barabáš:** z aram. „syn otce“, zřejmě protiřímský povstalec (vrah — Mk 15,7; L 23,19; vzbouřenec — J 18,40), možná zélóta (Mk 15,6–15 a par.). Lid chce, aby jim Pilát propustil politicky aktivního Barabáše, nikoli Ježíše, jehož království není z tohoto světa.

  Zvyk propustit vězně je doložen v Mišně (sbírka rabínských komentářů a výkladů Zákona uzavřená na konci 2. století).

- **Kaifáš:** přízvisko velekněze Josefa (18–36), nástupce zřejmě svého tchána Annáše. Byl dosazen a časem také sesazen římským prefektem. Dal zatknout Ježíše (Mt 26,3) a předsedal synedriu (veleradě) či jeho části při Ježíšově výslechu. V J 11,50 (znovu J 18,13n) pronesl prorocký výrok: nechápete, že je pro vás lépe, aby jeden člověk zemřel za lid, než aby zahynul celý národ.
- **Prostor:** na dláždění — místo, kde Pilát podle Jana odsoudil Ježíše. (Matouš a Marek mluví o prétoriu, které je ovšem jinde.)
- **Čas:** vše se odehrálo zřejmě v roce 30, snad 7. dubna. Proces Ježíše svou rychlostí, ani tím, že jeho část spadala už do svátků, neodpovídal platným ustanovením.
- **Obvinění z královských ambicí se rovná velezradě proti římské vládě.** Ježíš obviňován dále ze vzbuzování neklidu v zemi, zpochybňování daňové povinnosti a chrámových autorit (chrámem jako takovým). Piláta ovšem zajímalo jen politické obvinění — to také zástupci kněžských jeruzalémských kruhů zdůraznili.
- **Umytí rukou** ve smyslu ujištění o nevinně nebylo římským, ale spíše židovským zvykem (Dt 21,1–9; Ž 26,6). Mišna v Sanh IV,5 uvádí, že krev nevinně odsouzeného ulpí na falešném svědkovi.
- Zdá se, že Krédo by správně mělo být děleno takto: narodil se z Marie panny — trpěl — pod Pontským Pilátem byl ukřižován — umřel a byl pohřben. Jde tedy o časové, historické zařazení. Údaj má podtrhnout to, že se to v historickém čase a skutečně stalo. Nevěříme v někoho, kdo existoval možná, snad, nejde prvořadě o mýtus, ale naše víra je založena

na tom, co se reálně odehrálo.

- **Smrt je součástí každého života**, i toho sebedokonalejšího. Ježíš (Bůh) zná (poznal) lidský život se vším všudy, bídné narození, střet se zlem, přátelství, radost, zrada, vzdálenost od Boha, smrt.
- **Ježíšova smrt byla ve prospěch lidí.** Minimálně, aby jim něco došlo, aby se ukázalo, že smrt nemá práva. Bůh se Ježíšovým vzkříšením přiznal k tomu Ježíši, který učil o Bohu odpouštějícím. Tedy platí jeho slova o milosrdném otci, majiteli vinice, který přijde o syna, ale také vyplatí stejnou mzdu i posledním.
- **Pilát selhává také jako státní úředník.** Je to obraz člověka. Pilát zastupuje nás. Nelze říci: kdyby ho nebylo, nebyl by Ježíš zemřel. Představuje náš strach o moc, život, náš nezájem, naši slabost v rozhodování.
- Ježíš se stejně jako před ním Sokrates podrobuje nespravedlivému rozsudku svým způsobem legální moci. Zároveň se na něm ovšem ukáže, že poslední slovo nemají soudci (lékaři, sousedi, děti, pohřební služba), ale Bůh.
- **Neuškodí trocha realismu** — všechno to bolelo (vnitřně — zrada přátel, výsměch, lži; vnějšně — bičování, rány, kříž, hřeby, pomalé umírání). Pohled na sochu či obraz ukřižovaného — až tak naložili lidé s Bohem, který jim chtěl vstoupit do života.

Úskalí

- V Krédu je vynechán vlastně celý Ježíšův život, jeho působení, učení, uzdravování, sycení ad. Vyznání, avšak i evangelia, věnují namísto životu Ježíše výraznou pozornost jeho konci. Ježíšova smrt je svým způsobem logickým završením jeho způsobu a pojetí života.
- Zdá se, že evangelia mají tendenci zmírnit Pilátovu vinu a Ježíšovo odsouzení připsat na vrub židovstvu. Pozor tedy na antijudaismus některých výkladů i evangelií, stejně i na to „svést vinu za smrt Ježíše jen na Piláta“. Mocní a dav reprezentují i stránky z našich povah, ale také to, jak jsme „zajati“ v určitých vztazích a skupinách schopni jednat. (Dvoutisícileté dějiny křesťanství ukazují, že ani místo církví nebylo a není žel vždy po boku trápených a bitých.)
- Kříž je pohoršení, bláznovství. (1K 1)

Odkazy

Drewermann, Eugen: *Co vyznáváme?: rozhovor nad křesťanským krédem mezi E. Drewermannem a E. Biserem*. Brno: CDK, 2003.

Filipi, Pavel: Ježíšova smrt v tradici evangelií. *In Teologická reflexe 12, 1 (2006)*, str. 45–50.

Küng, Hans: *Krédo: apoštolské vyznání víry dnes?* Praha: Vyšehrad, 2007.

Macek, Petr: Kristův kříž jako poselství a poslání. *In Teologická reflexe 12, 1 (2006)*, s. 51–59.

Opatrný, Aleš: *Credo: úvahy o apoštolském vyznání víry*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013.

Pokorný, Petr: *Apoštolské vyznání: výklad nejstarších křesťanských věroučných textů*. Třebenice: Mlýn, 1994.

Souček, Josef Bohumil. *Utrpení Páně podle evangelií*. 2. vyd. Praha: Kalich, 1983.

Pro děti

Pro předškolní děti

Na internetu si najděte a vytiskněte; či z dětských Biblí nakopírujte obrázky, nad kterými si pak s dětmi povídejte. (Některé scény je možno vynechat, jistě by měl zůstat vjezd do města a Ježíš před Pilátem.)

- **Lidé kolem Ježíše:** spousta lidí naslouchala Ježíšovi, ptala se ho, hledala u něj pomoc (s nemocemi, smutkem, samotou ad.), hodně lidí jej mělo rádo.
- **Velekněží či římští vojáci:** Ježíš jim vadil. Je moc populární, lidé mu naslouchají, nechávají si jím mluvit do života, už nás tolik neposlouchají
- **Vjezd do Jeruzaléma:** když Ježíš přišel na svátky do Jeruzaléma, vítalo jej hodně lidí, vítali jej skoro jako kdyby do města vjížděl král na bílém koni a ne jakýsi chudý učitel na oslu.
- **Jidáš či velekněží:** kdo nám řekne, kde bude Ježíš spát, kde bude sám a bez té spousty lidí, abychom jej mohli zatknout, tomu dáme „třicet stříbrných“, je třeba jej zabít.
- **Umývání nohou:** způsob, jak vyjádřit, že druhého mám opravdu rád — neštítit se, ponížit se, posloužit druhému, i když je jen obyčejný. Ježíš umyl svým učedníkům nohy, unavené a zaprášené po cestě do města.
- **Poslední večeře:** chléb, víno, přátelé. A najednou jim Ježíš říká, že ho zabijí, že jeden z těch, co jsou kolem něho, vezme peníze za to, že ho zradí; ještě chvíli být s těmi, které má rád; už takto spolu nebudeme sedávat, ale zase se jednou potkáme v místech a časech, kde vládne jen Bůh a bude nám tam společně dobře.
- **Getsemanská zahrada:** Ježíš je sám, jeho nejbližší přátelé spí, byli hodně unavení. Má strach, a tak se modlí — prosí Pána Boha, aby mu dal sílu zvládnout všechno, co na něj čeká.
- **Zrada:** blíží se Ježíšův učedník Jidáš, bývalý kamarád, za ním jdou vojáci, ukážu vám ho tak, že ho políbím, obejmu; učedníci by chtěli Ježíše bránit, zvedají klacky, ale Ježíš jim

řekne, že je přece učil, že druhým se nemá ubližovat, že násilí není cesta.

- **Zapření:** Petr se plížil za vojáky, kteří Ježíše odváděli spoutaného pryč; došel až k domu, kde Ježíše soudili, čekal venku; podle obleční poznala jakási služka, že je to rybář z Galileje, že je to zřejmě Ježíšův přítel a řekla to na hlas; Petr se lekl, že by mohl také skončit ve vězení a řekl, že není.
- **Soud před Pilátem:** několik lidí dostalo zaplaceno, aby na soudu s Ježíšem lhali, a tak stojí před soudcem Pilátem, římským generálem, který v zemi vládl, a říkají, že slyšeli, že Ježíš chtěl udělat vzpouru a prohlásit se králem a bojovat s Římany a že říkal také, že není důležité platit daně a poslouchat Boha. Pilát poznal, že jsou zaplacení, ale křičeli hlasitě, hodně hlasitě, a pak říkali, že když Ježíše Pilát neodsoudí, že si na něj budou stěžovat nejvyššímu císaři v Římě a řeknou o Pilátovi, že není přítel císaře, Pilát se lekl a nechal Ježíše odsoudit k trestu smrti ukřižováním.
- **Výsměch:** vojáci se Ježíšovi smáli, bili ho, a když slyšeli, že o něm kdosi říkal, že to je židovský král, udělali „jako královskou korunu“ z větví plných trnů a dali ji Ježíšovi na hlavu.

Aktivita k tématu

Celé vyprávění je možné strukturovat podle (zjednodušeného) klíče: nadšený dav volá „hosana“ (přátelé i ti, co se nechali strhnout); rozlícený dav „ukřižuj“ (nepřátelé i ti, co se nechali strhnout, zaplatit); Pilát myslí na sebe, trochu mluví pro sebe; Ježíš mlčí — myslí na to, co přijde, na druhé (jeho modlitba v Getsemane), nikdo ho neslyší i kdyby mluvil.

Zkuste všichni nahlas, pořádně nahlas, zakřičet. A teď si vyzkoušejte ticho. Ani slovo, ani pohyb. Takto vypadal rozhovor Piláta a žalobců s Ježíšem. Čím víc křičeli, tím víc je znejišťovalo Ježíšovo mlčení. Co dokáže mlčení? Jak se křičí vesele, jak zle?)

Růže s trny. Píchá? Bolí? Jaké to bylo?

Pro mladší děti

Je-li možno a chystáte-li se použít celé vyprávění, prospělo by mu třeba čtení několika mluvčími, kteří by se střídali po jednotlivých scénách.

Marie, Josef a Ježíš se usadili v Nazaretu. Malé vesničce. Ježíš tam vyrostl, vyučil se truhlářem a učitelem. Neoženil se. Když mu bylo asi třicet, odešel z domu rodičů a začal lidi učit o Bohu.

Ježíš říkal: „Přikázání zapsaná v bibli jsou důležitá, ale nejdůležitější je mít druhé rád. Udělat pro ně něco, pomoci jim, když to potřebují.“

A také: „Jeruzalémský chrám to je krásná stavba, chodit do něj je potřeba, ale důležitější než zaplatit chrámové daně, je vidět Pána Boha v těch, kteří potřebují dostat najíst, protože mají hlad a nemají peníze na chleba. A pomodlit se někdy stranou v tichu.“

Takové řeči se nelíbily jeruzalémským kněžím.

Jiným se zas nelíbilo, že Ježíš je slavný, populární a že jej lidé mají hodně rádi. Dokonce kdosi šeptal: „Takového kdybychom měli krále.“

Malou zemi před několika lety dobyl římský císař a připojil ji ke své velké říši. A jako svého zástupce v ní jmenoval vojáka Piláta. Pilát si myslel: „Když budu v této malé zemi dobře vládnout, tak mi třeba císař svěří vládu nad větší zemí. A dobrá vláda znamená, že tu lidé budou platit císaři vysoké daně a nikdo strachem ze mě ani necekne.“

Někteří lidé si mysleli, že by se Ježíš mohl postavit do čela odvážných zbojníků, kteří přepadávali římské vojáky a brali jim meče i sesbírané daně. K takovým patřil i jeden z Ježíšových učedníků, Jidáš. Jenže Ježíš učil: „Své nepřátele máme mít rádi, odpouštět jim a když nic jiného, tak se za ně modlit. Máme se za ně modlit.“

Na svátky, kdy si celý Jeruzalém připomínal dávný příběh osvobození z Egypta, přišel do města i Ježíš. Doprovázalo jej velké množství lidí. A tu kohosi napadlo volat: „Ať žije Ježíš, ať žije Ježíš.“

Když Ježíš došel do chrámu, uviděl, že je plný různých prodavačů suvenýrů, výběrčích daní, všichni se překřikují a skoro se tam nejde v klidu pomodlit k Pánu Bohu. Hrozně se naštval. Sundal pásek z kalhot (držely i tak) a začal všechny ty prodavače vyhánět. Prodavači si šli stěžovat k nejvyššímu knězi Kaifášovi.

A ten řekl: „Dost. Toho Ježíše je potřeba se zbavit. Dám třicet stříbrných tomu, kdo nám ukáže, kde bude dnes večer spát. Je potřeba ho zatknout někde stranou, aby u toho nebylo moc lidí a nebránili ho.“

Zaslechl to Jidáš. „Pane, dej mi ty peníze, odvedu vás večer na místo v zahradách za městem, kde bude Ježíš nocovat.“ A Kalifáš mu odpověděl: „Jsou tvoje.“

Ježíš a jeho učedníci večeřeli u jedněch jeruzalémských přátel. Najednou si Ježíš vypůjčil od majitele domu umyvadlo, mýdlo a čistý ručník. Klekl si na zem, rozvázal Petrovi sandále a začal mu mýt zaprášené, trochu smrdlavé nohy. „Co blázníš, Ježíši?“ „Nech si ty nohy umýt, Petře. Mám tě rád a potřebuji, aby sis zapamatoval, že se nad nikoho nikdy, ani až budeš jednou důležitý, nemáš povyšovat, že máš druhým sloužit a vyprávět jim o Bohu, o tom všem, co jsem vás učil.“ Pak umyl nohy všem.

Po večeři šli učedníci s Ježíšem do jedné zahrady za město, aby tam přespali. Po cestě zpívali. Jidáš se tiše vytratil.

Když už si unavení začali roztahovat pláště ke spaní řekl Ježíš: „Mám strach. Zítra mě zabijí. A vy budete smutní a naštvaní, že to tak dopadlo. Utečete a vrátíte se zpátky ke svým lodím a sítím.“

„Ne. Já ne. Já nikdy. Já budu pořád s tebou. Pořád ti budu věřit.“

„Petře, ještě než zítra ráno kohout zakokrkhá, tak mě zapřeš.“

„Co si to o nás, Ježíši, myslíš, vždyť nás znáš. My s tebou zůstaneme.“

„Co dělá pastýř, co má na práci?“

„To známe. To už jsi říkal.“

„Tak co?“

„Pastýř má ovce chránit před vlky, dávat na ně pozor a když se nějaká ovce zaběhne, tak ji najít.“

„Správně. Když zabijí vlci pastýře, tak se ovce rozutečou.“

Učedníci byli hodně unavení, ve dne bylo vedro, do města šli dlouho. Ježíš je prosil: „Pomodlete se se mnou. Nechci být sám.“ Ale za chvíli všichni spali.

Ježíš se tiše modlil: „Pane, dej mi svoji sílu, abych to zvládl. Mám strach. Nechci umřít. Musí to být? Děj se vůle tvá. Buď, prosím, s těmi, kdo budou zkoušet žít podle toho, co jsem učil, kdo v tebe budou věřit, buď s nimi.“

Najednou tu bylo spousta vojáků v čele s Jidášem. „Ten, koho obejmu, toho zatkněte.“

Přivedli Ježíše do krásného domu. Na rukou měl pouta. Vypadal velmi unaveně, nevyspale. Před ním a za ním šli služebníci nejvyššího kněze. Popoháněli ho holí.

Velekněz seděl na hezké židli. Kolem něj další kněží. „Tak tohle je on.“

„Co je na něm tak přitažlivé?“

„Možná to, že naučil lidi tykat Pánu Bohu.“

„Kvůli němu nás už tolik nepotřebují. Nenosí dost obětí do chrámu. Dávají málo peněz do chrámové pokladny.“

„Tak tě tu konečně máme.“

„Slyšel jsem ho, že říkal, že chce zbořit chrám. Nebo že náš chrám bude zrušen. Něco takového. Už přesně nevím.“

Přivedli další svědky. Jenže k ničemu to nebylo. Bylo poznat, že jsou zaplacení a že Ježíše nejspíš v životě ani neviděli. Lhali.

Ježíš mlčí. Proč?

„Víš co, tak se tě zeptám já,“ řekl velekněz. „Jsi poslaný od Boha?“

„Jsem.“ Odpověděl Ježíš.

„Tak a máme tě!!! Tohle je rouhání. Tohle nikdo o sobě říci nesmí.“

„Co s ním uděláme?“

„Necháme ho zabít Římany. Necháme Římany, aby ho popravili. Řekneme jim, že jej lidé chtěli provolat králem.“

A zase ho holí strkají. Do jiného krásného domu.

Petr se díval z povzdálí a zeptal se nějaké služky: „Kam ho vedou?“

„K Pilátovi, aby ho odsoudil. Ty ho znáš, vypadáš, že jsi také z jeho kraje?“

„Ne!!! Neznám, vůbec. Jen mě to zajímalo.“ A rychle utekl.

Ježíš stojí na chodbě. Římský místodržitel ještě nevstal.

A pak je tu. V pozlacené zbroji, v červeném plášti. S vavřínovým věncem na hlavě. Dnes mu zahradník uvil čerstvý.

„Prý jsi židovský král?“

„Říkáš to, protože ti to řekli.“

„Nevypadáš jako král.“

„Království, o kterém já mluvím, nemá hranice, vojáky, nepláče se v něm a neplatí se v něm daně. Je v něm Bůh.“

Pilát se na Ježíše díval. Nepřipadal mu jako rebel. Snad bláznivý kazatel.

„Nechce se mi ho dnes soudit.“

„Jestli ho nenecháš popravit, tak na tebe budeme žalovat císaři, že nebráníš rebelii proti němu.“

Pilát se začal bát.

„Budou svátky. Každý rok vám propouštím jako svůj dar jednoho vězně. Co kdybych pustil Ježíše? Je neškodný.“

„Ukřižovat, ukřižovat!“ Venku stál dav lidí, někteří dostali zaplaceno, aby to křičeli. Jiní se nechali strhnout.

Tak Pilát nechal Ježíše zbičovat a odvést na popraviště za město.

Pilátovi vojáci se Ježíšovi smáli, bili ho. A když slyšeli, že o něm kdosi říkal, že to je židovský král, udělali korunu z větví plných trnů a dali ji Ježíšovi na hlavu.

Aktivita k tématu

Většina biblických atlasů i některá vydání biblí obsahují plánek Jeruzaléma. Je možné dětem ukazovat Ježíšův dobrovolný a následně nedobrovolný pohyb po městě.

Pilát jako loutka: Kdo vlastně manipuluje kým. Jeden jde za dveře a skupina v místnosti vybere jednoho manipulátora, který bude určovat, co budou všichni ostatní dělat, všichni ostatní jej budou napodobovat. Přivolaný zpoza dveří má přijít na to, kdo vlastně akci určuje. Pilát, ač vládce, se nechal ovládat. Čím vším: strachem, velekněžem?

Nebo: vzít si ještě před samotným vyprávěním loutku (klasickou či jen na špejli) a povídat si s dětmi o tom, jestli se sama hýbe. Kdo ji vodí? Kdo tahá za nitky? A pak, když dojde ve vyprávění na Piláta (a nebo i dav, jeruzalémské kněžstvo, Jidáše, Petra), vždy si říct, co „je vodí“, co tahá za nitky — sobectví a strach, peníze, ztráta vlivu, zlost, strach, druzí lidé.).

Hra: Trůn pravdy a lži. Např. Ježíš toužil být vládcem Judska. Ježíš se vyučil řezníkem. Ježíš o sobě mluvil jako o pastýři. Učedníky nutil Ježíš mít si před jídlem ruce. Pilát byl římský císař. Pilát se poctivě snažil, aby soud s Ježíšem byl spravedlivý. Jeruzalémský velekněz se jmenoval Kafr ad.

Pro starší děti

Společný rozhovor

1. Jak by to dopadlo s Ježíšem dnes, kdyby přišel se svým učením o praktické lásce k druhým, o pomáhání druhým, o odpouštění, o nevytahování starých vin,

o nepomlouvání, nevracení ran, do našeho města, vesnice, sboru, do naší školy? Kolik z nás by jej poslouchalo, komu by vadil? Vyprovokovalo by to nakonec také někoho, že by jej zabil, nechal zabít? Nebo bychom byli lhostejní?

2. Ježíš sám o sobě vyprávěl podobenství o vinařích (L 20,9–19). Přečtěte si je. Ježíš sám sobě zřejmě rozumí jako synu majitele vinice, který přišel nájemcům vinice (nám obyvatelům světa) připomenout, že mají (máme) jakési povinnosti vůči majiteli (starat se o zemi, odvádět z ní cosi — nějak nakládat a množit to, co jsme dostali — obdarování, talenty) a čekal, že to s ním dopadne podobně, že za to nepohodlné připomínání Boha bude zabit.
3. Vyjmenujme si základní skupiny lidí v tehdejším Izraeli, kterým Ježíš vadil, a povězme proč.
    - **Farizeové:** občas je Ježíš upozorňoval na to, že by s vodou mohli z vaničky vylít i dítě, totiž, že hodně dbají na dodržování Mojžíšova zákona, ale někdy zapomínají na to, že jeho základním pravidlem je praktická láska k bližnímu, k sobě samotnému a osobní vztah s Bohem.
    - **Saduceové:** byli kněží, kteří měli někdy pocit, že nejdůležitější je udržet provoz jeruzalémského chrámu, konat oběti; vybírali daně na provoz chrámu; někteří z nich si z chrámového „náboženství“ udělali obchod; Ježíš je kritizoval za to, že zapomínají, že mnohem podstatnější než kolikrát přijdu do chrámu a kolik zaplatím do chrámové pokladnice je, zda si s Bohem povídám.
    - **Zelóti:** chtěli proti římské okupační moci bojovat se zbraní v ruce, možná si někteří z nich slibovali od populárního Ježíše, že se postaví do jejich čela a že přivolá z nebe anděly a společně vytlačí Římany z Palestiny; Ježíš je tím, že se nechtěl postavit do čela vzpoury i tím, že se proti římské moci nevymezil, tak jak si představovali, zklamal.
    - **Římská okupační moc:** chce mít v zemi klid a pořádek, jakýkoliv rozruch jim vadil, provokuje i to, že Ježíš učil své učedníky, aby s vojákem, který je donutí, aby mu nesli jednu míli batoh, šli míle hned dvě a přátelsky si s ním povídali.
    - Ježíš mohl provokovat i ty, kterým někoho neuzdravil, i bohaté i chudé. Lidé jsou schopni jeden den volat někomu sláva a druhý den pryč s ním. Záleží jen na tom, čím a kým se nechají ovlivnit. Takže Ježíše na kříž dostala kombinace lidského strachu, lhostejnbosti, nerozumu, nechuti poslouchat nepříjemné připomínky Boha a to, že různým vadil.
4. Přečtěte si biblické vyprávění o Ježíšově zatčení, soudu a odsouzení. Zkuste charakterizovat jednotlivé postavy. Promluvte si o tom, proč Ježíš spíš mlčel, nehájil se. (Viz *Přesah*.)

Přesah

Přijď království tvé… neboť tvé jest království i moc… o jaký druh vlády jde, o jakém způsobu vládnutí Ježíš tak často mluvil. Jaké je jeho království?

Nespravedlnost, křivé svědectví, „to není fér“– možná děti všemu v příběhu o Ježíšově procesu nerozumí, ale mívají většinou cit pro spravedlnost, zkušenost se šikanou, podrazem, křivdou.

Děti vidí a mluví o zabíjení, krvi, při hrách „zabíjejí“. Neměli bychom se tedy bát až tak moc realismu, že to bolí.

Co je to pravda? Známe ji, vlastníme ji (máme ji)? Všechny dopady našeho vlastního jednání i činy druhých budou odhaleny až „na konci“. Je pravda to, co ublíží, zraní? Jaká je pravda? Ježíš o sobě mluví jako o pravdě. Pravda v biblickém smyslu znamená být pevný, spolehlivý, věrný. Pravda stejně jako spravedlnost není možná bez milosrdenství, bez lásky. Ježíš ukazoval, co je klamné, odhaloval, co je hřích, jak hluboké má kořeny, jak se nás týká, co je iluze (Pilát: myslel si, že má moc). To dělá i na konci své pozemské cesty.

Celé evangelium (zvláště zdůrazněno u Jana) je vlastně odpovědí na tu Pilátovu otázku: Co je pravda? (Kdo jí „má“; od koho k nám přichází; kde je?)

Kdo vládne v naší zemi? Rozhodují naši ministři a předsedové vlád, hejtmani také soudní spory? (Je dobře, že to je rozděleno.)

Jak se říká procesům, kde soudí soudce podle předem domluveného scénáře, nebo podle toho, jak řve dav nebo si žádá veřejné mínění? Slyšeli jste o nějakém takovém soudu u nás?

Měli by soudci brát ohled na to, co si o nějakém známém obviněném myslí čtenáři novin a diváci televize?

Liturgie

Rituál

Děti by se třeba mohly naučit znamení kříže, resp. alespoň o něm vědět. Bohoslužby začínají zpravidla slovy: „Ve jménu Boha Otce — i Syna — i Ducha svatého.“ Což je také základní osa Apoštolského vyznání víry (i když Otec přijde hodně zkrátka). Luterští, římsko i řecko katoličtí i pravoslavní křesťané se při té příležitosti křižují. V Českobratrské církvi evangelické se toto znamení spíše nepraktikuje.

Spojte palec a ukazováček na pravé ruce, pak se dotkněte čela (když říkáte či se v duchu modlíte *ve jménu Otce*), dotkněte se hrudní kosti (když říkáte *i Syna*), dotkněte se levého ramene, pak pravého ramene (když říkáte *i Ducha Svatého*).

Věřící se tímto znamením (značí se na čele — rozumu, na srdci — sídlo citu — a na ramenou — symbol lidské aktivity) dávají pod ochranu Boží, vyjadřují tak, že cokoliv dělají, chtějí dělat ve jménu Božím; upamatovávají se na toho, kdo jim dal život, učí jej žít a provází nás v něm.

Biblický text k zapamatování

Kristus bude trpět a třetího dne vstane z mrtvých. (L 24,46)

Okénko do bohoslužeb

Verze A) Chcete-li, využijte této příležitosti a řekněte o změně znění této formule ze starého „trpěl pod pontským Pilátem“ (jako by byl Pilát z města Pontu) na současné „trpěl pod Ponciem Pilátem“ (Pilát byl z rodiny Pontii).

Verze B) Míváte taky někdy sen, že něco chcete udělat, ale ono to nejde? Třeba zavolat „Poroz!“ nebo „zloděj!“. Nebo chcete utéct, ale neposlouchají vás nohy. Je to hrozná bezmoc. A probudit se z takového snu je vysvobození. Bezmoc zažíval možná i Ježíš, když byl vyslýchán a týrán. A zažíváme ji i my, kdo ten příběh čteme. Proč nemůže Ježíš říct, jak to je! Že je opravdu Král? Vysvobození přinese až třetí den. Dnes je v nedělce na řadě příběh o Ježíšově utrpení —„Trpěl pod Ponciem Pilátem“.

Modlitba

Pane Bože, odpusť nám, že máme někdy strach se zastat toho, kterému někdo ubližuje. Odpusť, že říkáme, že máme pravdu a ve skutečnosti si tím zas tak moc jistí nejsme. Odpusť, že někdy pravdu neříkáme. Říkáme si, že my bychom tě bránili, zastali se tě. ale kdyby jich bylo víc a my najednou měli strach, možná bychom tě také nechali odsoudit. Amen.

Odkaz na píseň
V nebi je trůn (SV360)
Byl jsi tam, když byl křižován můj Pán
Je lepší na skále život svůj mít (SV118)
Shromáždil člověk prý moudrosti své poklad
Jezu Kriste, štědrý kněže
Kristus, příklad pokory, Pán náš milostivý
Cílová skupina
Starší školní
Školní
Předškolní
Mladší školní
Katechetické cykly

Desatero – Modlitba Páně – Krédo

Téma

Krédo

Biblický odkaz (kat)

Jan 18,28–19,16